

MUHALEFET ŞERHİ

Yaklaşık 18 aydır çalışmalarını sürdüren ve kamuoyunun kısaca “Terör Alt Komisyonu” olarak bildiği Komisyonumuz nihayet raporunu açıklamış ve kamuoyu ilgisine sunmuştur. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu içinde kurulan ve çalışmalarını istikrarlı şekilde sürdüren alt komisyonun 325 sayfadan oluşan ve hacmi oldukça geniş işbu raporuna yönelik değerlendirme, eleştiri, itiraz ve katkılarımız aşağıda kısa bir özet olarak sunulmaktadır.

1) Komisyon yaklaşık 30 yıllık terör ve can kayıplarını ortaya çıkarmaya ve çözümler geliştirmeye çalışmıştır. Yaşam hakkı gibi önemli bir alanda sunulan işbu rapor henüz yazılmaya başlanmadan evvel 28 Aralık 2011 günü savaş uçaklarının bombardımanıya Uludere’de (Roboski) 34 yurttaşın “yaşam hakkı” ihlâl edildiği halde bu olaya dair kurulan Uludere Komisyonu’nun henüz bir rapor yazamamış olması veya kamuoyuna bir görüş dahi iletememesi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun bir tutarsızlığı veya çifte standardıdır. 18’i çocuk 34 yurttaşın ölümüyle ilgili herhangi bir yaptırım gücüne sahip olamadığı ortaya çıkan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun gelinen yerde aradan geçen 14 ayda kamuoyuna bir görüş bile sunamaması 325 sayfadan oluşan bu rapora kanımca gölge düşürmüştür.

2) Komisyon kuruluşunun ilan edildiği ilk toplantıda “Yaşam hakkı İhlâllerinin araştırılacağı” ortak bir görüş olarak vurgulanmış ve “failinin önemsiz olduğu” hususunun altı çizilmiştir. Ancak raporda manidar bir şekilde JİTEM mercek altına alındığı halde Polis, Özel Kuvvetler ve Emniyet Özel Harekât Müdürlüğü gibi resmi kurumların eylemlerine yer verilmemiştir. Komisyon henüz tanık anlatımlarına başvurduğu esnada itiraflarıyla pek çok faili meçhul cinayete dair bilgiler veren Ayhan Çarkın’ın eylemleri rapora yansımamıştır. Çarkın’ı Sincan Cezaevi’nde dinlemiş bir milletvekili olarak Komisyona başvurduysam da bu talebim reddedilmiştir. Oysa Ayhan Çarkın “Devlet için 1000 Operasyon yaptık” diyenlerin sorgulanmasına yol açabilecek bir fırsattır. Bu fırsat kanımca heba edilmiştir. Rapor polis eylemlerini ortaya koymaktan uzaktır.

3) Rapor 30 yıllık can kayıplarını ele aldığı halde 35 bin kişinin ölümüne yol açan sorunun adını koymamıştır. Türkiye’de elbette bir terör sorunu vardır. Terörle mücadele her ülkenin görevi ve sorumluluğudur. Terör bir insanlık suçudur. Hiçbir terör kabul edilemez. PKK, Hizbullah, Selefiler, El Kaide, DHKP-C veya adı ne olursa olsun terör kimden gelirse gelsin kabul edilemez. Ancak teröre yol açan Kürt sorununun adının konmaması kanımca büyük bir sorundur. Sorunu 2013 yılında hâlâ ve sadece “asayiş veya güvenlik sorunu” olarak göremeyiz.

4) Terör sorunu ele alınırken elbette “devlet terörü” kavramına da kayıtsız kalınmaz. Rapora göre sivil ölü sayısı neredeyse yaşamını kaybeden güvenlik görevlisi sayısına yakındır. Bu kayıpların bir bölümü de güvenlik güçleri veya korucu terörü sonucu gerçekleşmiştir. Binlerce “gözaltında kaybının” sorumlusu devlet değil midir? Katledilen Uğur Mumcu, Metin

Göktepe, Musa Anter gibi gazetecilerin faili devletten başka kim olabilir? Raporun “devlet terörü” gibi önemli bir kavramı ihmal ettiği kanaatindeyim.

5) Raporun son paragrafı ilginçtir: “Oluşan fırsat kapısının iyi değerlendirilmesi”. Kürt sorunu, 30 yıllık terör ve terörle mücadele ve ortaya çıkan can kayıplarının çözümüne dair genel ve sürekli bir politika benimsenmelidir. AKP Hükümeti ile Öcalan arasında MİT aracılığıyla başlayan ve BDP’li milletvekillerinin dahil olduğu bir çözüm arayışının dönemsel olabileceği unutulmamalıdır. TBMM’nin haberdar olmadığı bir plan “çözüm” olamaz. Raporun, hükümet tarafından atılan bir adımı “sonuç ve öneriler” başlıklı bölümde işaret etmesi kanımca isabetsizdir.

6) Rapor 325 sayfası boyunca “terörden” bahsetmiş ve özellikle “tanımının yapılamayacağı”na vurguda bulunmuştur. Oysa Türkiye bugün bir “terörist üretim ülkesi” haline gelmiştir. Gazeteciler, yazarlar, sanatçılar, milletvekilleri, öğrenciler, avukatlar “terörist” sıfatıyla cezaevlerine doldurulmuştur. Dünya’da “cezaevlerinde en fazla terörist barındıran ülke” Türkiye’dir. Aralık 2011 verilerine göre dünyada terör suçundan cezaevlerinde tutulan insan sayısı 35.117 iken bu sayının 12.897’si Türkiye’de. Bu yüzde 33 gibi yüksek bir orana tekabül etmektedir. Bu sayının ancak bin kişisi şiddet eyleminden içeridedir. Geride kalanlar düşünceyi açıklama eylemlerinden dolayı tutulmaktadır. (Oysa 2005’te içeride 273 “terörist” vardı) Rapor yaşama hakkının ihlâline yol açan şiddet eylemlerinin terör olabileceği; düşünceyi açıklama ve yayma hakkının bir hak olduğu vurgusundan uzak kalmıştır. Bu kanımca başka bir eksiklik.

7) Ekonomik önlemler, teşvikler, eğitim, kalkınma vb. alanlara vurgu yapılan “proaktif önlemler” raporun “çözüm” bölümünde ilk sırada yer almıştır. Oysa bu önlemler 30 yıldır denenmektedir. Hiçbir sonuç alınamamaktadır. İlk sıraya barış, diyalog, kültürlere saygı, ifade hakkı vb. demokratik haklar ve temalar yazılmalıydı.

8) Raporda “tazminat” veya “ödenekler” hakkında değerlendirmeler fazlaca yer kaplamıştır. Yakınlarını kaybedenlerin ilk kaygısı “maddi dürtüler” değildir. Acıların hafifletilmesi ve kayıplarına saygı isteğidir. Bu bölümün rapora fazlaca yansıdığı görüşündeyim.

9) Rapor “düşman” diye bir kategori olamayacağını; ancak “suçlu” olabileceğini haklı olarak belirtmiştir. Türk Ceza Hukuku’nda “düşman” diye bir suç kategorisi zaten bulunmamaktadır. “Vatana ihanet” gibi suçlar var ise de “düşman” diye ayrı bir nitelemeye rastlayamıyoruz. Kanımca geçmişte bazı Başbakanların “iç düşmanlar, dış düşmanlar” diye bir kategorik nitelemesine göndermede bulunan rapor söz konusu vurgusu ile doğru bir eylemde bulunmuştur.

10) Raporun yaşam hakkı ihlâllerinin korkunç boyutlarını ortaya dökmesi çok yararlı olmuştur. İnsan kaybımızın korkunçluğu TBMM’ye ait bir raporla tescil edilmiştir. Hep birlikte, toplum olarak dersler çıkarmalıyız. Giden geri gelmemektedir. Bundan sonra bir insanımızın kaybını engellemek için el ele vermeliyiz.

11) Raporun “Hakikatleri Araştırma Komisyonu” kurulması talebini dillendirmesi çok önemli bir gelişmedir. Türkiye tarihi aynı zamanda karanlıklar tarihidir. 1 Mayıs 1977 Katliamı, Maraş Katliamı, Bahçelievler Katliamı, Sivas Katliamı, Gazi Katliamı gibi toplu katliamlar serisi adeta bir süreklilik haline gelmiştir. Bu korkunç katliamların aydınlanması talebi hâlâ toplumun ve özellikle mağdurların gündemindedir. Ancak bu talebe kulak verildiği söylenemez. Eğer devlet 2013 yılında “Maraş Katliamı’nın Anması”na dahi izin vermiyorsa 35 yıl önce işlenmiş bir toplu katliam ile ilgili “Hakikatleri Araştırma Komisyonu” kurulsa ne olur? Kanımca hiçbir şey olmaz. Sadece kurbanları suçlayan yeni raporlar hazırlanır. Bu türden raporlara Türkiye’nin ihtiyacı yoktur. Türkiye’nin adalete ve hakikate ihtiyacı vardır.

12) Rapor yine bazı suçlarda “zamanışımının kaldırılması” gereğini dile getirmiştir. Bu da çok kıymetlidir. Ancak bu adım eğer diğer demokratik önlemler ile birlikte düşünülmezse amaca ulaşamayacağı kanaatindeyim. Zira 12 Eylül darbesinin mimari Kenan Evren sözde “2 ağırlaştırılmış müebbet” talebi ile halihazırda Ankara Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanmaktadır. Evren tutuklu olmadığı gibi mahkemeye bile gelmekten imtina etmiştir. Öte yandan binlerce işkenceci içimizde olağan yaşamlarına devam etmekte olup; bu kişilerle ilgili hiçbir şey yapılmamaktadır. Bu tablo herhalde her şey olur; ama “darbeyle hesaplaşma” olamaz.

13) Komisyon üyelerine ulaşan “taslak rapor” aslında hükümet raporudur. Biz azınlık üyeler bu rapora sadece tarihi bir şerh düşünüyoruz. Rapora çoğunluk milletvekillerinin anlayışı mührünü vurduğundan işbu itiraz, eleştiri ve katkı içeren yazıyı raporun sonuna eklemeyi ve Türkiye kamuoyuna açıklamayı bir sorumluluk kabul ediyorum. Bu aynı zamanda bir görevdir. *11.2.2013.*

Hüseyin AYGÜN
Tunceli Milletvekili